

ARAŞTIRMA MAKALESİ

FEN BİLİMLERİ ÖĞRETMENLERİNİN ORTAÖĞRETİME GEÇİŞ ORTAK SINAVLARI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Ümmühan Ormancı^{a,*}, Salih Çepni^b, B. Buğra Ülger^c

ÖZET

Ülkemizde eğitim politikalarında gerçekleşen değişim ve gelişime paralel olarak, ortaöğretime geçiş sınavlarında değişiklikler meydana gelmektedir. Bu noktada; süreçten en fazla etkilenenlerden biri olan öğretmenlerin, ortaöğretime geçiş sınavları hakkındaki görüşlerinin alınmasının alan yazın açısından önemli olacağı düşünülmektedir. Çalışmanın amacı, farklı illerde görev yapan fen bilimleri öğretmenlerinin ortaöğretime geçiş sınavları hakkındaki görüşlerinin alınmasıdır. Durum çalışmasının kullanıldığı çalışmaya farklı illerde görev yapan 16 fen bilimleri öğretmeni katılmıştır. Veriler sekiz açık uçlu sorudan oluşan görüş formu ile toplanmıştır. Sorularda ortak sınavların; öğretmenlerin ders işleme sürecine kullandıkları yaklaşımlara, değerlendirme yaklaşımlarına ve öğretim teknolojilerine olan etkileri, konuların zamanında tamamlanma durumları, öğrenciler üzerindeki etkileri ve öğretmenlerin önerilerine odaklanılmıştır. Verilerin analizinde nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan içerik analizi kullanılmıştır. Çalışmadan elde edilen verilere göre; öğretmenler ortaöğretime geçiş ortak sınavları ile birlikte öğretim yaklaşımlarında değişime gittiklerini ifade etmişlerdir. Bu durumun temel nedeni öğretmenlerin de ifade ettiği üzere konuları yetiştirememe düşüncesidir. Çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda önerilerde bulunulmuştur.

01

Anahtar Kelimeler: Fen bilimleri, Görüş, Ortak sınav, Ortaöğretime geçiş, Öğretmen

MAKALE HAKKINDA

Gönderim Tarihi: 8 Mayıs 2018
Revize Tarihi: 22 Haziran 2018
Kabul Tarihi: 25 Haziran 2018

DOI: 10.31805/acjes.422031

**Sorumlu Yazar: Ümmühan Ormancı,
E-Posta: ummuhan45@gmail.com,
<https://orcid.org/0000-0003-3669-4537>

^aUludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilgisi Eğitimi Bölümü,
Görükle Kampüsü, 16059, Bursa/Türkiye,
E-Posta: cepnisalih@yahoo.com,
<https://orcid.org/0000-0003-2343-8796>

^cUludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilgisi Eğitimi Bölümü,
Görükle Kampüsü, 16059, Bursa/Türkiye,
E-Posta: b.bugra84@gmail.com,
<https://orcid.org/0000-0003-2898-5625>

E-ISSN: 2602-3342
Copyright © ACJES

RESEARCH ARTICLE

SCIENCE TEACHERS' VIEWS ABOUT THE TRANSITION FROM PRIMARY EDUCATION TO SECONDARY EDUCATION

Ümmühan Ormancı^{a,*}, Salih Çepni^b, B. Buğra Ülger^c

ABSTRACT

In parallel with the changes and developments in educational policy and development in our country, some changes occur in transition to secondary education exams. At this point; teachers which are one of the most affected by the process take in the views about the transition model from primary education to secondary education. And this, it is thought to be important in terms of literature. The aim of this study is to obtain science teachers' views about TEOG. This study which is used case study is participated 16 science teachers who are working in the different provinces. Data were collected with interview form of eight open-ended questions. These questions are about the effect of common exams to instructional approach, evaluation approach or instructional technology, the impact on the students, suggestions of teachers, etc. In the analysis of data was used content analysis which is commonly used in qualitative research. According to the data obtained from the study; teachers said that they were going to change in teaching approach with common exams. The main reason for this situation is thought to raise the issue as stated in the teachers' views. Recommendations were made based on the results obtained from the study.

02

Keywords: Common exam, Science education, Teacher, Transition to secondary education, View.

ARTICLE INFO

Received: 8 May 2018

Revised: 22 June 2018

Accepted: 25 June 2019

DOI: 10.31805/acjes.422031

*Corresponding Author: **Ummuhan Ormancı**

E-Mail: ummuhan45@gmail.com,

 <https://orcid.org/0000-0003-3669-4537>

^aUludag University, Faculty of Education, Department of Mathematics and Science Education, Gorukle Campuss, 16059, Bursa/Turkey,

E-Mail: cepnisalih@yahoo.com,

 <https://orcid.org/0000-0003-2343-8796>

^cUludag University, Faculty of Education, Department of Mathematics and Science Education, Gorukle Campuss, 16059, Bursa/Turkey,

E-Mail: b.bugra84@gmail.com,

 <https://orcid.org/0000-0003-2898-5625>

E-ISSN: 2602-3342

Copyright © ACJES

Giriş

Türkiye’de ilköğretimden ortaöğretime geçiş ortak sınavlarında; eğitim-öğretim programlarında yapılan değişikliklere paralel olarak içerik, sınavın uygulanması gibi özellikler açısından yıllar boyunca bazı değişiklikler gerçekleşmiştir. İlk olarak 1999 yılında uygulanmaya başlanan Liselere Giriş Sınavı (LGS) 2004 yılına kadar sürmüştü ve yerini Ortaöğretim Kurumları Seçme ve Yerleştirme Sınavı (OKS) sınavına bırakmıştır. 2008 yılından itibaren Seviye Belirleme Sınavı (SBS) uygulanmaya başlanmış ve 2013 yılına kadar devam etmiştir. Şad ve Şahiner (2016)’in belirttiği gibi, 2013-2014 eğitim-öğretim yılına gelindiğinde yeni 4+4+4 eğitim sistemine geçişle birlikte özellikle ikinci 4 yıllık ortaokul kademesinden son 4 yıllık lise kademesine geçişle ilgili kapsamlı ve köklü bir değişim ihtiyacı gündeme gelmiştir. Çünkü ortaokulda öğrenci performansını daha doğru ve çok yönlü olarak ölçen, alınan öğretimin temel özellikleriyle bağdaşan, ortaöğretim kurumlarına doğru yönlendirilmiş geçişler için zemin hazırlayan yeni bir modele eğitim sisteminde özellikle ihtiyaç duyulmaktadır (Özkan ve Özdemir, 2014). Bu amaçla 2013-2014 öğretim yılından itibaren yeni bir uygulamaya geçilmiş ve kısa adı TEOG olan Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Ortak Sınavı uygulanmaya başlanmıştır. TEOG sistemi ve bu sisteme bağlı olarak gerçekleştirilen TEOG sınavı daha önceki yıllarda yapılan uygulamalarda yaşanan sorunları gidermeyi amaçlamaktadır (Atıla ve Özeken, 2015).

TEOG uygulaması ile öğrencinin başarısı belirli bir zaman dilimindeki anlık performansa göre değil, geniş bir süreç içerisinde göstermiş olduğu performansa göre ölçülmekteydi (Karadeniz, Eker ve Ulusoy, 2015). Bu şekilde Orta Öğretime Geçiş Uygulaması (OGES), öğrencilerin performansının çok boyutlu olarak sürece yayılmış bir şekilde değerlendirilmesini, anlık değerlendirmenin yarattığı stresi parçalara bölerek azaltmayı, okulu öğrencinin nezdinde belirleyici unsur haline getirmeyi hedeflemektedir (Erol, 2015). Bu bağlamda TEOG’un amacı (MEB, 2013b);

- Öğrenci, öğretmen ve okul ilişkisini güçlendirmek
- Eğitim sürecinde öğretmenlerin ve okulun rolünü daha etkin kılmak
- Ülke çapında müfredatın eş zamanlı uygulanmasını sağlamak
- Sınav kaygısını sürece yayarak azaltmak
- Öğretmenin meslekî performansını artırmak
- Okul dışı eğitim kurumlarına yönelik ihtiyacı azaltmak
- Öğretim programlarının uygulanmasını ve öğrenci kazanımlarını objektif bir şekilde izlemek ve değerlendirmek
- Başarı değerlendirmesini sürece yaymak
- Telafi imkânı sağlayarak tek sınavdan kaynaklanan olumsuzlukları azaltmak
- Orta ve uzun vadede öğrencinin ders dışı sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif etkinliklerini değerlendirmek
- Öğrencilerin okula devamsızlığını en aza indirmektir.

TEOG sınavının yapısına bakıldığında; Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılacak dersler, içerdiği zaman dilimi ve konular, puanlama sistemine ilişkin bilgiler açıklanmıştır. MEB (2014) ortak sınavların konularının, öğretim programlarına ve kazanımlarına bağlı kalınarak hazırlanacağını belirtmiştir. Yine bu bağlamda ortaokulların 8. sınıflarında Türkçe, matematik, fen ve teknoloji, din kültürü ve ahlak bilgisi, T.C. inkılâp tarihi ve Atatürkçülük, yabancı dil dersleri için dönemsel olarak yapılan sınavlardan, iki yazılısı olan derslerden birincisi, üç yazılısı olan derslerden ikincisi olmak üzere, Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğüne her dönem ortak sınavlar yapılmaktadır (MEB, 2013a). Ortaöğretime yerleştirmeye esas puan hesaplamasında; öğrencilerin; 6, 7 ve 8’inci sınıf yılsonu başarı puanları ile 8’inci sınıf Ağırlıklandırılmış Ortak Sınav Puanı (AOSP) toplanacak, elde edilen toplam puan ikiye bölünerek merkezî sistemle öğrenci alan ortaöğretim kurumlarına yerleştirmeye esas puan hesaplamasında kullanılmaktadır. Puanlama 500 tam puan üzerinden yapılacaktır (MEB, 2016). 2018 yılında gerçekleşen değişiklik ile birlikte, liselere geçiş yönergesi yayınlanmıştır. MEB (2018) ortaöğretim kurumlarına; öğrencilerin kayıt alanı, bilgi, beceri ve yetenekleri doğrultusunda sınavlı veya sınavsız olarak yerleşeceklerini, merkezi sınavın sözel ve sayısal olarak iki alandan oluşacağı açıklanmıştır. Bu uygulamanın yeni bir uygulama olduğu, uygulama hakkında olumlu ve olumsuz görüşlerin olduğu ifade edilebilir.

Ortak sınav uygulaması ile birlikte öğrencilerin başarılarının sürece bağlı olarak daha kapsamlı değerlendirilmesi ve sınava yönelik kaygılarının daha aza indirilmesi beklenmektedir. Bu noktada ortak sınav uygulaması ile birlikte bu durumdan en fazla etkilenenlerin öğrenciler ve öğretmenler olduğu göz önüne alındığında öğretmenlerin sınava ilişkin görüşlerinin alınmasının alan yazın açısından önemli olacağı düşünülmektedir. Özellikle ortak sınav uygulaması ile birlikte konuların işlenme şekillerine ve sınavın öğrenciler üzerindeki etkilerine yönelik öğretmen görüşlerinin belirlenmesi alan açısından önem arz etmektedir. Alan yazın incelendiğinde; yapılan bazı çalışmalarda (Gökulu, 2015; Kaşıkçı, Bolat, Değirmenci ve Karamustafaoğlu, 2015; Özden, Akgün, Çinici, Sezer, Yıldız ve Taş, 2014) fen sorularının kazanımlara uygunluğu, Bloom taksonomisi gibi farklı açılardan analiz edildiği görülmektedir. Ayrıca Karaca, Bektaş ve Armağan (2015) çalışmalarında 8. sınıf öğrencilerinin öğretim programında olan fakat merkezi sınavlarda sorulmayan fen konularına karşı bakış açılarını incelemişlerdir. Alan yazında gerçekleştirilen görüş çalışmalarında ise; Şad ve Şahiner (2016) 2013-2014 eğitim öğretim yılında uygulanmaya başlanan TEOG sistemiyle ilgili öğrenci, öğretmen ve veli görüşlerini, Kahraman (2014) merkezi ortak sınav uygulamasının etkilerine ilişkin Gaziantep'te çalışan öğretmen görüşlerini almışlardır. Özkan ve Özdemir (2014) yaptıkları çalışmada 8. sınıf öğrencilerinin ve öğretmenlerinin TEOG ve MOS'a ilişkin görüşlerini araştırırken, Öztürk ve Aksoy (2014) TEOG sınavına girecek olan 8. sınıf öğrenci görüşlerini incelemişlerdir. Yapılan çalışmaya en benzer nitelikte olan Atıla ve Özekan (2015) tarafından gerçekleştirilen çalışmada Erzurum'da çalışan fen bilimleri öğretmenlerinin Temel Eğitimden Orta Öğretime Geçiş sınavı ve sınavın eğitim-öğretim sürecine yansımaları hakkındaki düşüncelerini belirlemişlerdir. Yapılan çalışmada ise tek bir bölgedeki değil farklı bölgelerde görev yapan fen bilimleri öğretmenlerinin görüşlerinin alınması amaçlandığından, özgünlüğünün ve alana katkısının olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda yapılan çalışmada farklı illerde görev yapan fen bilimleri öğretmenlerinin ortaöğretime geçiş sınavları hakkındaki görüşlerinin alınması amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Fen bilimleri öğretmenlerinin ortaöğretime geçiş ortak sınavlarına ilişkin görüşlerinin belirlendiği çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışması, güncel bir olguyu kendi yaşam çerçevesinde birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Çalışma Grubu

Çalışmaya farklı illerde görev yapan 16 fen bilimleri öğretmeni katılmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenlerden 10'u erkek ve 6'su kadın öğretmendir. Çalışmaya katılan öğretmenler; deneyim açısından 1 ile 15 yıl arası ve yaş açısından 23-35 arasında değişim göstermektedir. Öğretmenlerin 12'si lisans mezunu ve 4'ü yüksek lisans mezunudur. Ayrıca çalışmaya katılan öğretmenler farklı illerde görev yapmaktadırlar. Öğretmenler hakkındaki ayrıntılı bilgi Tablo.1'de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma grubu bilgileri

Mezuniyet	f	Görev Yeri	f	Cinsiyet	f
Celal Bayar Üniv.	7	İzmir	5	Erkek	10
9 Eylül Üniversitesi	3	Manisa	3	Kadın	6
Gazi Üniversitesi	1	Bingöl	3		
On Sekiz Mart Üniversitesi	1	Kırklareli	1		
Atatürk Üniversitesi	1	Kayseri	1		
Pamukkale Üniversitesi	1	Van	1		
Mersin Üniversitesi	1	Niğde	1		
Selçuk Üniversitesi	1	Muğla	1		

Veri Toplama Aracı

Çalışmada veriler görüş formu ile toplanmış ve formda sekiz açık uçlu soru yer almaktadır. Sorular hazırlanırken öncelikle alanda yer alan çalışmalar incelenmiş ve ortak sınavların yapısı göz önüne

alınarak görüş formunda yer alması planlanan sorular hazırlanmıştır. Ardından ortak sınavlar ve uluslararası sınavlar konularında çalışan bir öğretim üyesine soruların kapsam geçerliliği ve uygunluğu için danışılmıştır. Ayrıca öğretmen olan bir kişiye sorular okutulmuş ve anlaşılabilirlikleri kontrol edilmiştir. Uzmanlardan gelen düzenlemelere paralel olarak forma son hali verilmiştir. Hazırlanan formda ortak sınavların; öğretmenlerin ders işleme sürecine kullandıkları yaklaşımlara, değerlendirme yaklaşımlarına ve öğretim teknolojilerine olan etkileri, konuların zamanında tamamlanma durumları, öğrenciler üzerindeki etkileri ve öğretmenlerin önerilerine odaklanılmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan içerik analizi kullanılmıştır. Analizlerde; veriler öncelikle kodlar şeklinde yazılmış, daha sonra bazı sorularda kodlara bağlı olarak kategoriler oluşturulmuştur. Araştırmada elde edilen verilere göre kodların oluşturulması sürecinde araştırmacılar bir araya gelerek uzlaşıya varmışlardır. Kodların geçerliliğine ilişkin olarak başka bir uzman tarafından gerekli inceleme yapılmış ve kod ve temaların uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

Bulgular

Yapılan çalışmada; fen bilimleri öğretmenlerinin ortaöğretime geçiş ortak sınavları hakkındaki görüşleri alınmıştır. Ortaöğretime geçiş ortak sınavlarının sekizinci sınıf ders işleme sürecindeki öğretim yaklaşımlarına etkilerine ilişkin öğretmen görüşlerine ilişkin veriler Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. Ortaöğretime Geçiş Ortak Sınavlarının Sekizinci Sınıf Ders İşleme Sürecindeki Öğretim Yaklaşımlarına Etkilerine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kod	f	%
Değişime gitme	10	62.5
Değişime gitmeme	5	31.2
Kısmen değişime gitme	1	6.3
Öğretim Yaklaşımlarındaki Değişimler		
Kod	f	%
Test tekniğine/çözmeye yönelme	6	26.1
Deney/ etkinliklere daha az zaman ayırma	4	17.4
Aktif öğrenme yaklaşımları yerine düz anlatıma yönelme	3	13.0
Konuları daha hızlı geçme	3	13.0
Sınava yönelik çalışmaları arttırma	2	8.7
Yapılandırmacı yaklaşımdan uzaklaşma	1	4.3
Öğretmen merkezli olması	1	4.3
Ödev verme şeklinde değişime	1	4.3
Kaynak kitap sayısını arttırma	1	4.3
Deney ağırlık vermekten çok örnek ve test çözümüne odaklanma	1	4.3
Toplam	23	100.0

Yapılan analizler sonucunda çalışmaya katılan öğretmenlerden 10'u ders işleme sürecinde öğretim yaklaşımlarında değişime gittiklerini, 1'i kısmen değişime gittiklerini ve 5'i değişime gitmediklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin öğretim yaklaşımlarını değiştirmelerindeki temel nedenin; konuları zamanında yetiştirememeye düşüncesi olduğu anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin gerçekleştirdikleri değişimlere bakıldığında ise; %26.1 sıklıkla test tekniğine/çözmeye yöneldikleri, %17.4 sıklıkla deney/etkinliklere daha az zaman ayırma başladıkları, %13.0 sıklıkla aktif öğrenme yaklaşımları yerine düz anlatıma yöneldikleri ve %13.0 sıklıkla konuları daha hızlı geçtikleri şeklindedir. Öğretmenlerin bu konuyla ilgili bazı pozitif ve negatif görüşleri aşağıda örnek olarak verilmiştir.

Ö2: Kesinlikle evet. Göreve yeni başladım ve bu sistemle gözümü açtım. Derslerimde buluş yoluyla ve araştırma- inceleme yoluyla ders işlerken; 8. Sınıflarda konuları zamanında yetiştirmek amacıyla sunuş yolunu kullandım. Deneylere ağırlık vermekten çok örnek ve test çözümü gerçekleştirdim.

Ö3: Değişiklik yarattı. En önemlisi ders anlatımlarımda sınava yönelik çalışmalarını arttırdım. Ders kitaplarının yetersiz olduğu görüşüm daha da güçlendi. Kaynak kitap sayısını arttırdım. Yapılandırmacı yaklaşımdan biraz daha uzaklaştığımı söyleyebilirim.

Ö5: Yöntemimde değişiklik olmadı ama geçtiğimiz senelere göre daha fazla örnek soru çözüme ve konuları zamanında bitirme telaşım oldu.

Ö7: Evet, şu an dersine girdiğim 8. Sınıf öğrencilerinin geçen yıl da fen öğretmeni bendim. Geçen yıl proje-performans ağırlıklı ders işliyordum ama bu yıl daha çok aktif tahtada anlatım ya da test tekniğine yönelmek zorunda kaldım. Ödev verme şeklim değişti, bu sene test kitabı kontrolünü artırdım.

Ortaöğretime geçiş ortak sınavlarının sekizinci sınıf ders işleme sürecindeki öğretim teknolojilerine etkilerine ilişkin öğretmen görüşlerine Tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 3. Ortaöğretime Geçiş Ortak Sınavlarının Sekizinci Sınıf Ders İşleme Sürecindeki Öğretim Teknolojilerine Etkilerine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kod	f	%
Değişime gitme	7	43.7
Kısmen değişime gitme	1	6.3
Değişime gitmeme	8	50.0
Öğretim Teknolojilerindeki Değişimler		
Kod	f	%
Deneylere ağırlık vermeme	4	28.6
Sunum ağırlıklı test çözüme	2	14.3
Projeksiyon ağırlıklı olma	1	7.1
Laboratuvardan uzaklaşma	1	7.1
İnternet destekli eğitimi daha fazla kullanma	1	7.1
İnternet üzerinden online test kullanma	1	7.1
Simülasyonlar kullanma	1	7.1
Grup çalışmasını azaltma	1	7.1
Proje ödevlerini azaltma	1	7.1
Tahtayı aktif kullanma	1	7.1
Toplam	14	100.0

Çalışmadan elde edilen verilere göre; fen bilimleri öğretmenlerinin 7'si öğretim teknolojilerinde değişime giderken, 1'inin kısmen değişime gittiği ve 8'inin değişikliğe gitmediği görülmektedir. Öğretmenlerin öğretim teknolojilerindeki değişimlere ilişkin görüşlerine bakıldığında; deneylere ağırlık vermeye (%28.6) ve sunum ağırlıklı test çözüme (%14.3) başladıkları anlaşılmıştır. Öğretmenlerin Tablo 3'te belirtilen durumlara ilişkin görüşleri aşağıda örnek olarak verilmiştir.

Ö12: Konuları işlerken internet destekli eğitimi daha fazla kullanmaya başladık.

Ö13: Deneyler gerçek ortam yerine internet veri tabanlarındaki simülasyonlar ile öğrencilere gösterildi. Bu da öğrencilerin daha fazla duyu organlarına hitap etmemizi engelledi.

Ö15: Daha çok anlatım ağırlıklı ders işlememe sebep oldu. Düz anlatım yaptım hep. Eskiden grup çalışması deney çalışması yapardım. Bu sene onları zaman kaybı olarak gördüm.

Ö7: Hayır, pek değil. Sadece proje ödevlerini azalttım. Yine deneyleri grup çalışmasıyla yapıyoruz, yine aktif tahta kullanıyorum.

Ö4, 6, 8, 9, 10 ve 11: Hayır

Ortaöğretime geçiş ortak sınavlarının sekizinci sınıf ders işleme sürecindeki ölçme-değerlendirme yaklaşımlarına etkilerine ilişkin öğretmen görüşleri Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Ortaöğretime Geçiş Ortak Sınavlarının Sekizinci Sınıf Ders İşleme Sürecindeki Ölçme-Değerlendirme Yaklaşımlarına Etkilerine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kod	f	%
Değişime gitme	5	31.2
Kısmen değişime gitme	2	12.5
Değişime gitmeme	9	56.3
Ölçme-Değerlendirme Yaklaşımlarındaki Değişimler		
Kod	f	%
Sınavlarda benzer soru tarzı (çoktan seçmeli) kullanma	4	44.4
Test sorularına ağırlık verme	3	33.3
Laboratuvar uygulama sınavlarını kaldırma	1	11.1
Çıkmış soruları kullanma	1	11.1
Toplam	9	100.0

Yapılan çalışmada öğretmenler ölçme değerlendirme yaklaşımlarında değişime gittiklerini (%31.2), kısmen değişime gittiklerini (%12.5) ve değişime gitmediklerini (%56.3) belirtmişlerdir. Değişime giden fen bilimleri öğretmenleri; geçiş sınavlarına benzer soru tarzı (çoktan seçmeli) kullanmaya (%44.4) ve test sorularına ağırlık vermeye (%33.3) başladıklarını belirtmişlerdir. Tabloya ilişkin öğretmen açıklamalarından örnekler aşağıda verilmiştir.

Ö5: Pilot bölgelerde uygulanmış sınavların sorularını sınıf içi başarı ölçme testlerimde kullandım.

Ö7: Sadece test sorularına ağırlık vermek zorunda kaldım. Bunun dışında laboratuvar sınavı yapıyordum, uygulanan deneyler ne kadar anlaşılabilir belirmek için, bunu da kaldırmak zorunda kaldım.

Ö16: Hayır olmadı. Derste çoktan seçmeli testlere yönelik çeşitli sorular çözüldü.

Ö15: Bende olmadı ama tabii ki kolay sormaya çalıştım. Sonuçta bu puanlar çocukların lise giriş puanları da olacak. Bu sebeple merkezdeki okullardan geri kalmasınlar diye kolay sorular sordum.

Fen bilimleri öğretmenlerinin sekizinci sınıf ders içeriklerini yetiştirme durumları ve bu süreçteki sorunlara ilişkin veriler Tablo 5'te gösterildiği gibidir.

Tablo 5. Öğretmenlerin Sekizinci Sınıf Ders İçeriklerini Yetiştirme Durumları Ve Bu Süreçteki Sorunlara İlişkin Görüşleri

Kod	f	%			
Kod	13	81.3			
Konuları yetiştirme	3	18.7			
Ders İçeriklerini Yetiştirme Süreci					
Kategori	Kod	f	%	f	%
Çözümler	Bazı konuları hızlı geçme	2	20.0	6	60.0
	Etütte destekleme	2	20.0		
	Konuları pekiştirmeden geçme	1	10.0		
	Deneyleri azaltmak zorunda kalma	1	10.0		
Duygusal Açıdan Etkisi	Yetiştiremezsem diye panik olma	1	10.0	4	40.0
	Motivasyonu olumsuz etkileme	1	10.0		
	Stres yaşama	1	10.0		
	Esneklik ilkesine aykırı olması	1	10.0		
Toplam	Toplam	10	100.0	10	100.0

Çalışmaya katılan öğretmenlerden 13'ü konuları yetiştirdiklerini ifade ederken, 3'ü kısmen yetiştirdiklerini ifade etmişlerdir. Fen bilimleri öğretmenleri içerikleri yetiştirmelerini, ortaöğretime geçiş orak sı-

navlarının konuların uygun ayarlanmasından dolayı olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin konuları yetiştirme sürecinde, kendilerinin bazı çözümler bulduklarını anlaşılmıştır. Bu süreçte, iki öğretmen bazı konuları hızlı geçtiklerini ve iki öğretmen ise süreçte etütle destekleme yaptıklarını belirtmişlerdir. Aşağıda bu bulgulara dayanak olan örnek öğretmen görüşleri yer almaktadır.

Ö15: Rahat rahat yetiştirdim herhangi bir sıkıntı olmadı. Ancak okulların açıldığı ilk haftadan itibaren ders işledim ve her türlü deneyi kaldırım.

Ö13: Yetiştirme konusunda sıkıntı yaşadık. Fakat Yatılı Bölge Okulu (YBO)'da çalıştığımız için etütler de konu işleyerek açığı kapatmaya çalıştık.

Ö12: Bu konuda esneklik ilkesi göz ardı edilmiştir diye düşünüyorum. Okulumuz da yapılan güçlendirme çalışması nedeniyle eğitim öğretimde meydana gelen aksaklıklar konuları yetiştirme açısından sıkıntı yarattı.

Ö11: Yetiştirebildim. Herhangi bir sorunla karşılaşmadım.

Ö10: Son hafta yetiştirdi ama, öğrenciler de ve öğretmende -özellikle 2. Ünite: kaldırma kuvveti ve basınç-yeterli pekiştirme zamanı olmadığından stres oldu.

Tablo 6'da ise öğretmenlerin ortaöğretime geçiş ortak sınavlarına ilişkin kaygılarına ilişkin görüşlerine ilişkin verilere yer verilmiştir.

Tablo 6. Öğretmenlerin Ortaöğretime Geçiş Ortak Sınavlarına İlişkin Kaygılarına İlişkin Görüşleri

Kategori	Kod	f	%	f	%
Soruların Özellikleri Açısından	Bazı soruların hatalı olması veya kavram yanılgısı içermesi	2	8.7	11	47.8
	Kazanımların ağırlıklarına paralel soruların olmaması	2	8.7		
	Soruların daha kaliteli hazırlanması gerekliliği	2	8.7		
	Geçerli ve güvenilir ölçme aracı olmaması	2	8.7		
	Uzman kişilerce hazırlanması gerekliliği	1	4.3		
	Soruların nerelerden geleceğini tahmin edememe	1	4.3		
	Test yönteminin bilen ve bilmeyeni ayırt etmedeki eksiklikleri	1	4.3		
Teknik Açısından	Kopya haberlerinin endişe yaratması	2	8.7	6	26.1
	Yedek kitapçıkların tek bir poşette olması	1	4.3		
	Sınavın kaynaştırma öğrencilerine yönelik olmaması	1	4.3		
	Dönemin ortasında yapılması	1	4.3		
	Sınavın iki aşamalı olması	1	4.3		
Öğrenci Açısından	Her öğrencinin aynı hazır bulunuşluk düzeyinde olmaması	1	4.3	4	17.4
	Usulsüz raporlarla öğrencilerin mazeret sınavlarına girmeleri	1	4.3		
	Öğrenciler arası adaletsizlik olması	1	4.3		
	Çalışan öğrencilere haksızlık olması	1	4.3		
Öğretmen Açısından	Başarısızlıkların öğretmene bağlanması	1	4.3	2	8.7
	Ortak sınav ile bireysel sınavlar arasında öğrenci bazında farklılıkların oluşabilmesi	1	4.3		
Toplam		23	100.0	23	100.0

Yapılan çalışmada fen bilimleri öğretmenlerinin ortaöğretime geçiş ortak sınavlarına ilişkin kaygılarına ilişkin görüşler; soruların özellikleri açısından, teknik açıdan, öğrenci açısından ve öğretmen açısından kategorileri altında toplanmıştır. Öğretmenlerin kaygıları; bazı soruların hatalı olması veya kavram yanılgısı içermesi (%8.7), kazanımların ağırlıklarına paralel soruların olmaması (%8.7), soruların daha kaliteli hazırlanması gerekliliği (%8.7), geçerli ve güvenilir ölçme aracı olmaması (%8.7) ve

kopya haberlerinin endişe yaratması (%8.7) yönündedir.

Ö10: *Branşımınla ilgili olarak soruların kalitesi son derece kötü, bunun da geçerli ve güvenilir bir ölçme olmadığı inancındayım... Bunun dışında bir kaygım yok...*

Ö9: *Test yönteminin eksik bir yöntem olduğunu düşünüyorum. Konuyu bilen ve bilmeyen öğrenciyi ayırt etmede yetersiz bir yöntem bence.*

Ö7: *Evet, fen açısından soruların nerelerden çıkacağını tam kestiremiyoruz. Aynı zamanda kazanımların sayısı ile sınavdaki soruların konu dağılımı hiç ilişkili ve tutarlı değildi. Nisan ayındaki sınav da böyle olursa sıkıntı olur.*

Ö5: *Tek kaygım soruların daha özenilerek hazırlanması sistemi eski sistemlere göre daha olumlu ama sınavın geçerlik-güvenirlik açısından daha uzman eller tarafından hazırlanması gerektiğini düşünüyorum ikinci sınavda da kendi branşımın hatalı soruları ve kavram yanlışlarını görme kaygısını taşıyorum.*

Ortaöğretime geçiş ortak sınavlarının öğrenciler üzerindeki etkilerine ilişkin öğretmen görüşlerine ilişkin veriler Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7. Ortaöğretime Geçiş Ortak Sınavlarının Öğrenciler Üzerindeki Etkilerine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kod	f	%
Değişikliğe neden olma	13	81.3
Değişikliğe neden olmama	3	18.7
Öğrenciler Üzerindeki Etkileri		
Kod	f	%
Sınav öncesi kaygıların artması	5	23.8
Daha fazla çalışmaya başlama	2	9.5
Sınavdan sonra motivasyonun azalması	2	9.5
Sınavdan sonra rahatlama yaratması	2	9.5
Sınavlardan sonra kaygının azalması	1	4.8
Davranışları farklılaşma	1	4.8
Heyecanın artması	1	4.8
Sınava yönelik güvenirliliği azaltma	1	4.8
Üst düzey öğrencileri teşvik etme	1	4.8
Alt düzey öğrencileri okuldan uzaklaştırma	1	4.8
Kafalarını karıştırma	1	4.8
Başarılı öğrencilerde umutsuzluk ve yılgınlık olması	1	4.8
Sürekli baskı hissetme	1	4.8
Testlere yönelik ilginin artması	1	4.8
Toplam	21	100.0

Yapılan çalışmada fen bilimleri öğretmenlerinden 13’ü ortaöğretime geçiş ortak sınavlarının öğrenciler üzerindeki değişikliğe neden olduğunu ve 3’ü herhangi bir değişiklik yaratmadığını belirtmişlerdir. Öğretmenler ortaöğretime geçiş ortak sınavlarının öğrenciler üzerindeki değişiklikleri; sınav öncesi kaygıların artması (%23.8), daha fazla çalışmaya yönelmesi (%9.5), sınavdan sonra motivasyonun azalması (%9.5) ve sınavdan sonra rahatlama yaratması (%9.5) şeklinde ifade etmişlerdir. Bu ifadelerin yer aldığı örnek öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö4: *Oldu diyebilirim çünkü öğrenciler yılda iki kez merkezi sınav olacağını bilinceyle daha çok hazırlıklı olma ve çalışma gayretindedir.*

Ö1: *Herhangi bir değişikliğe neden olmadı.*

Ö2: *Kesinlikle. Öğrencilerimin sene başındaki halleri ile sınav yaklaştığındaki gösterdikleri davranışlar çok*

farklıydı. Bazı öğrencilerim fazlasıyla heyecanlandılar. Belki çalışmalarını uzun bir sürece yayılsa idi daha iyi olacaktı.

Ö3: Seviye olarak üst düzeyde olan öğrencileri biraz tetiklediğini düşünüyordum. Ancak alt seviye öğrencileri tamamen okuldan uzaklaştıran bir sistem. Öğrencilerin bu şüpheli ve öğretmenlerinin bile açıklamakta zorlandığı soruları görünce sınava olan güvenlerinin azaldığını düşünüyorum.

Ö6: Evet. Yeni bir sınav sistemine ilişkin öğrencilerin de kafaları karıştı. Sık sık sınav sistemlerinin değişmesi en büyük olumsuzluk gereksiz kayıplara neden oluyor.

Tablo 8’de ise ortaöğretime geçiş ortak sınavlarının öğrenciler sınavı yönelik kaygı düzeyleri üzerindeki etkilerine ilişkin öğretmen görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 8. Ortaöğretime Geçiş Ortak Sınavlarının Öğrenciler Sınava Yönelik Kaygı Düzeyleri Üzerindeki Etkilerine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kod		f	%	f	%
Değişikliğe neden olma (11)	Kaygılarında artma olması	4	33.3	10	83.3
	İlk uygulama olmasından dolayı belirsizlik	3	25.0		
	Yeni puanlama sistemi olması	1	8.3		
	Konu dağılımlarının bilinmemesi	1	8.3		
	Sınav kaygısının zamana yayılması	1	8.3		
Değişikliğe neden olmama (5)	Soruların kolay olması	1	8.3	2	16.7
	Yapılan etkinliklerden çıkması	1	8.3		
Toplam		12	100.0	12	100.0

Fen bilimleri öğretmenlerinin büyük çoğunluğu (11) ortaöğretime geçiş ortak sınavlarının öğrenciler sınavı yönelik kaygı düzeyleri üzerinde değişikliğe neden olduğunu ifade ederken, bir kısmı (5) ise değişikliğe neden olmadığını ifade etmiştir. Öğretmenler değişiklikleri; kaygılarında artma olması (%33.3) ve ilk uygulama olmasından dolayı belirsizlik (%25.0) şeklinde belirlemişlerdir. Bununla birlikte değişiklik olmadığını belirten öğretmenler, soruların kolay olmasından (%8.3) ve yapılan etkinliklerin çıkmasından (%8.3) dolayı bir değişiklik olmadığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin kaygı düzeyleri hakkında öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö7: Kasım sınavına kadar akademik başarısı en düşük düzeyde olan öğrencimiz bile sınava kadar ders çalıştı, dikkatli dinledi. Sınavdaki soruları gördükten sonra hala motive olamamış öğrenciler var. Özellikle iyi öğrenciler nasıl olsa çalışsak da çalışmayan bize yetişiyor düşüncesi oluştu. Zayıf durumdakiler de nasıl olsa çalışmadan da yapıyorum rahatlığı meydana geldi.

Ö8: Evet. Sınav kaygıları çok daha aza indi, ancak bu durum sınava verdikleri önemde azalmasına ve dolayısıyla ders çalışma tempolarında azalmalara neden oldu.

Ö11: Sınava girene kadar evet kaygıları vardı. Ama sonrasında kaygılarının yersiz olduğunu düşündüler.

Ö12: Öğrencilerin kaygı düzeylerinde onları olumsuz etkileyecek ölçüde değişiklikler oldu. Aynı zamanda kasım ayındaki ilk merkezi sınavdan sonra bu gelecek kaygısına dönüştü.

Ö13: Evet oldu, örneğin aynı derste öğretmenin yaptığı sınav ile merkezi sınava girerken öğrencinin iki sınavda aldığı sonuçlar bize ne kadar kaygılı olduklarını göstermektedir.

Fen bilimleri öğretmenlerinin ortaöğretime geçiş ortak sınavlarına ilişkin önerileri ilişkin veriler Tablo 9’daki gibidir.

Çalışmadan elde edilen verilere göre öğretmenlerin ortaöğretime geçiş ortak sınavlarına ilişkin önerileri; sınavın uygulanışına, sorulara ve kapsama ilişkin öneriler şeklinde kategorileştirilmiştir. Sınava ilişkin uygulamalara yönelik önerilerde, “BEP öğrencileri için formüller düşünülmesi” (%6.9) ve “tüm sınavlar MEB tarafından yapılmalı” (%6.9) önerilerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Sorulara ilişkin öneriler kategorisine baktığımızda, öğretmenler soruların daha nitelikli hazırlanması gerektiği (%6.9) önerisinde bulunmuşlardır. Verilerin analizinden elde edilen bir diğer kategori ise kapsama ilişkin önerilerdir. Öğretmenler tüm konulara eşit önem verilmesi (%6.9), soruların kapsam geçerliliğinin sağlanması (%6.9) ve uzman kişilerce soruların hazırlanması (%6.9) gerektiği önerilerinde bulun-

muşlardır. Önerilere ilişkin örnek öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö14: Soru kalitesi, ölçücülüğü (zorluk düzeyi) daha yüksek olmalı. Kapsam geçerliliği de yetersizdi. Sorular önceki yıllardaki SBS'den daha özensizdi. Sonuçların daha erken öğrenilmesi iyi olurdu. Branşlardaki soru düzey ve seviyesi de farklıydı.

Ö1: OSYM sınav uygulama kriterlerine uyarak OSYM sınavlarının uygulanmasında, kitapçıkların dağıtılmasında nasıl titiz davranıyorsa mebde aynı titizliği göstermeli. BEP'li öğrenciler için 15 dk uzatma yerine başka bir formül düşünülmeli. Sorular biraz daha nitelikli hazırlanmalı, bu süreçte de gereken hassasiyet gösterilmeli.

Ö2: Bu sistemin sağlıklı olacağını pek düşünmüyorum. Öğretmenler açısından zor bir durum. Müfredat zamanında yetiştiremem korkusu var. Ayrıca 8. Sınıflarla daha çok vakit geçirmemize neden oluyor bu haliyle diğer sınıfları da ihmal etmiş olabiliyoruz. Benim görüşüm bu sınavların dönem sonlarında gerçekleştirilmesidir.

Tablo 9. Öğretmenlerin Ortaöğretime Geçiş Ortak Sınavlarına İlişkin Önerileri

Kategori	Kod	f	%	f	%
Sınavın Uygulanışına İlişkin	BEP öğrencileri için formüller düşünülmeli	2	6.9	14	48.3
	Tüm sınavlar MEB tarafından yapılmalı	2	6.9		
	Sonuçlar daha erken açıklanmalı	1	3.4		
	Kopya azaltılacak şekilde planlanmalı	1	3.4		
	ÖSYM sınav uygulamalarına benzer uygulamalar yapılmalı	1	3.4		
	Sınavlar dönem sonunda gerçekleştirilmeli	1	3.4		
	Sınavlar aynı gün yapılmamalı	1	3.4		
	Telefi sınavları olmamalı	1	3.4		
	5. sınıftan başlayarak uygulanmalı	1	3.4		
	Sınav daha profesyonel hazırlanmalı	1	3.4		
Sınav sistemi değişiklikleri azaltılmalı	1	3.4			
Sorulara İlişkin	Gözetmenlik kısmında öğretmenlere daha fazla güvenilmeli	1	3.4	8	27.6
	Sorular daha nitelikli hazırlanmalı	2	6.9		
	Sorular yıllık plan-okul seviyesi- ekonomik ve sosyal şartlar gözetilerek hazırlanmalı	1	3.4		
	Soru havuzları daha kapsamlı olmalı	1	3.4		
	Soru sayısı artırılmalı	1	3.4		
	Yanıtlar doğruyu götürmeli	1	3.4		
Kapsama İlişkin	Standart sapma göz önüne alınmalı	1	3.4	7	24.1
	Hatalı soru olmamasında özen gösterilmeli	1	3.4		
	Tüm konulara eşit önem verilmeli	2	6.9		
	Soruların kapsam geçerliliği sağlanmalı	2	6.9		
Uzman kişilerce sorular hazırlanmalı	2	6.9	1	3.4	
Müfredat sadeleştirilmeli	1	3.4			
Toplam		29	100	29	100

Tartışma ve Sonuç

Yapılan çalışmada fen bilimleri öğretmenlerinin ortaöğretime geçiş ortak sınavlarına ilişkin görüşleri belirlenmiştir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun ders işleme sürecinde değişikliğe gittiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu süreçte öğretmenler test tekniğine/çözmeye yöneldiklerini, deney/etkinliklere daha az zaman ayırma başladıklarını, aktif öğrenme yaklaşımları yerine düz anlatıma yöneldiklerini ve konuları daha hızlı geçtiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca çalışmadan elde edilen bulgulara göre;

öğretim teknolojileri konusunda, fen bilimleri öğretmenlerinin neredeyse yarısı değişime giderken, diğer yarısı ise değişikliğe gitmediklerini belirtmişlerdir. Bu süreçte öğretmen görüşlerinden elde edilen verilere göre, öğretmenlerin deneylere ağırlık vermeye ve sunum ağırlıklı test çözmeye başladıkları tespit edilmiştir. Bu süreçte öğretim yaklaşımlarında ve teknolojilerinde gerçekleşen değişimin temel nedenlerden biri, öğretmenlerinde ifade ettiği üzere konuları yetiştirememe düşüncesidir. Benzer olarak Şad ve Şahiner (2016) elde ettiği bulgulara göre özellikle öğretmenler ve öğrenciler yeni sınav sisteminin öğretmenleri konuları yetiştirme telaşına girip, içeriği sıkıca takip etmeye zorlayacağını düşünmektedirler. Ayrıca Kahraman (2014) görüşmelerden elde ettiği verilerde sınav sürecinin olumsuz etkilerinden birinin öğretmenlerin müfredatı yetiştirememe endişesiyle ders işleyiş planlarını ayarlamaları olarak belirtmektedir. Yapılan çalışmada da bu duruma benzer olarak fen bilimleri öğretmenlerinin bazıları konuları yetiştirememe ihtimaline karşı öğretim yaklaşımlarında ve teknolojilerinde değişikliklere gitmişlerdir. Bu süreçte öğretmenler yapılandırmacı yaklaşım veya deneyler gibi öğrencilerin aktif olduğu yöntemler yerine, düz anlatım gibi öğretmenin aktif olduğu yöntemlere yönelmeler başlamıştır. Sekizinci sınıfta bu şekilde yöntemlerin kullanılması öğrencilerin bilgileri anlamlandırmasından çok ezberlemesine yöneltilmektedir. Kısa süreli bakıldığında olumsuz bir etkisi olmayacağı düşünülse de uzun vadede öğrenciler üzerinde olumsuz etkiler yaratacağı düşünülmektedir. Çünkü ezberlenen veya anlamlandırılmayan bilgiler bir süre sonra unutulacaktır. Bu duruma çözüm getirebilmek için, kazanımların uygun zamana yayılarak hazırlandığı düşünülerek yapılması planlanan deney ve etkinliklere öğretmenlerin yer vermesi gerektiği söylenebilir.

Yapılan çalışmada öğretmenlerin büyük çoğunluğunun ölçme değerlendirme yaklaşımlarında değişime gitmedikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun sınav sisteminde yer alan çoktan seçmeli soru tarzını kullanması veya olumlu olarak görmesi (Güneş, Şener Dilek, Hoplan, Çelikoğlu ve Demir, 2010; Şahin ve Abalı Öztürk, 2014; Şad ve Şahiner, 2016), öğretmenlerde değişim yaşanmamasının önemli bir nedeni olabilir. Değişime giden fen bilimleri öğretmenleri ise; geçiş sınavlarına benzer soru tarzı (çoktan seçmeli) kullanmaya ve test sorularına ağırlık vermeye başladıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Yapılan sınavların çoktan seçmeli olduğu düşünüldüğünde, öğrencileri soru tarzında hazırlamak amacıyla bu şekilde bir yönelimin olması olağandır. Ayrıca çalışmadan elde edilen verilere göre fen bilimleri öğretmenlerinin tamamının konuları yetiştirdikleri ifade edilebilir. Ortaöğretime geçiş ortak sınavlarının öğretim programında yer alan kazanımlara ve ders saatlerine uygun olarak hazırlandığı düşünüldüğünde, dersleri yetiştirmeleri olağandır. Ancak bazı öğretmenler öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyelerindeki farklılıklara paralel olarak konuları yetiştirme sürecinde bazı çözümler bulmuşlardır. Bu süreçte, bazı öğretmenler bazı konuları hızlı geçerken, bazı öğretmenler ise etütle destekleme yaptıklarını belirtmişlerdir.

Yapılan çalışmada öğretmenlerin kaygılarından biri, kazanımların ağırlıklarına paralel soruların olmamasıdır. Ancak alanda yazında; Özden, Akgün, Çinicı, Sezer, Yıldız ve Taş (2014) ilk kez uygulanan MSOS'da yer alan fen bilimleri soruları inceledikleri çalışmada genel itibarıyla soruların öğrenme alanları ve kazanımları büyük ölçüde sağladığı sonucuna ulaşmışlardır. Benzer olarak Kaşıkçı, Bolat, Değirmenci ve Karamustafaoğlu (2015) sınav sorularının genel anlamda öğretim programındaki kazanımlarla örtüştüğünü ifade etmişlerdir. Bu bağlamda sınav sorularının kazanımlara uygun olarak hazırlandığı düşünüldüğünde; öğretmenlerin bu konuda olan endişelerinin zamanla azalacağı söylenebilir. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre öğretmenler; bazı soruların hatalı olması veya kavram yanılgısı içermesi, soruların daha kaliteli hazırlanması gerekliliği ve geçerli-güvenilir ölçme aracı olmaması yönünde kaygılar duymaktadırlar. Yapılan ortak sınavların bazılarında hatalı soruların olabileceği düşünüldüğünde, öğretmenlerin bu kaygılarının normal olduğu ifade edilebilir. Soruları daha kaliteli olması ve buna paralel olarak geçerli-güvenilir ölçme aracı olması açısından MEB (2013b)'in belirttiği üzere ortak sınavlar orta ve uzun vadede açık uçlu soruları da içerecek hale dönüştürülecektir. Bu noktada daha geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı elde edileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda açık uçlu sorular ile öğrencilerin üst düzey bilişsel becerileri yoklanabilecek ve ayırt edicilikleri daha yüksek olan ölçme araçları kullanılmış olacaktır. Çalışmadan elde edilen sonuçlarda öğretmenlerin kaygı duyduğu bir diğer konu ise kopya haberlerinin endişe yaratmasıdır. Benzer olarak Şad ve Şahiner (2016) sınavla ilgili vurgulanması gereken bir diğer zayıf özelliğın sınav güvenliğine ilişkin sorunlar olduğunu belirtmiştir. Bu durum sınavların tüm il, ilçe ve köylerde gerçekleştirilmesinden kaynaklanmaktadır. Ancak sınavlarda görev alan sınav sorumlularının bu duruma imkan vermemeleri ile sorunun ortadan kalkacağı düşünülmektedir.

Yapılan çalışma sonucunda fen bilimleri öğretmenlerinin büyük çoğunluğu, ortaöğretime geçiş ortak sınavlarının öğrenciler üzerindeki değişikliğe neden olduğunu düşünmektedir. Öğretmenler ortaöğretime geçiş ortak sınavlarının öğrenciler üzerindeki değişiklikleri; sınav öncesi kaygıları arttırması, daha fazla çalışmaya yönelmesi, sınavdan sonra motivasyonun azalması ve sınavdan sonra rahat-

lama yaratması şeklindedir. Benzer olarak çalışmada fen bilimleri öğretmenlerinin büyük çoğunluğu ortaöğretime geçiş ortak sınavlarının öğrencilerin sınava yönelik kaygı düzeyleri üzerinde değişikliğe neden olduğu düşüncesindedir. Bu noktada gerçekleşen değişikliklerin; öğrenci kaygılarında artma olması ve ilk uygulama olmasından dolayı belirsizlik şeklinde olduğu söylenebilir. Kırkaplan (2015)'in belirttiği gibi TEOG sınavının ilk kez uygulanması, öğrencilerin bu sınavın onları nasıl etkileyeceği konusunda bir deneyimlerinin olmaması onlarda kaygıya sebep olabilmektedir. Ayrıca Kahraman (2014) gerçekleştirdiği çalışma sonucunda sınavın ilk uygulamasının öğrencilerde motivasyon kaybına yol açma gibi eksiklerinin olduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda sınavın ilk defa uygulanmasına paralel olarak ortaya çıkan durumların sınav uygulamalarının artmasına paralel olarak zamanla ortadan kalkacağı ve sınavın olumlu etkilerinin devam edeceği düşünülmektedir. Çünkü öğretmenlerin belirttiği en önemli değişikliklerden biri olan sınav kaygılarının zamanla azalacağı düşünülmektedir. Benzer olarak Şad ve Şahiner (2016) çalışmalarında katılımcılardan, TEOG'da değerlendirme süreci yapıldığı için öğrencilerin kaygı düzeylerinin azalacağına ilişkin görüşler elde etmişlerdir.

Çalışmadan elde edilen bulgulara göre öğretmenler BEP öğrencileri için formüller düşünülmesi gerektiği önerisinde bulunmuşlardır. Benzer olarak Özkan ve Özdemir (2014) çalışmalarında Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı doğrultusunda eğitim gören kaynaştırma öğrencilere yöneltilen soruların, kendi eğitim planları kapsamında hazırlanması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden gelen bir diğer öneri ise soruların daha nitelikli hazırlanması yönündedir. Alanda Gökulu (2015) tarafından gerçekleştirilen çalışmada TEOG sınavında sorulan soruların yazılı sınavlarında sorulan sorulara nazaran daha çok üst düzey düşünme becerisi gerektiren sorular içerdiği sonucuna varılmıştır. Bu bağlamda soruların nitelikli olduğu ifade edilebilir. Bununla birlikte bu konuda çalışmaların yapılmasının alana katkı sağlayacağı da açıktır. Öğretmenler tarafından yapılan önerilerden diğerleri ise; tüm sınavlar MEB tarafından yapılması, uzman kişilerce soruların hazırlanması, tüm konulara eşit önem verilmesi ve soruların kapsam geçerliliğinin sağlanması şeklindedir.

Çalışmada öğretmenlerin görüşlerinde ifade ettikleri üzere; yanlış cevaplar doğru cevap sayısını etkilemeyecek şekilde düzenlenmesi bazı aksaklıklara neden olabilmektedir. Benzer olarak Özkan ve Özdemir (2014)'in çalışmalarında öğretmenler; şans faktörüne karşı düzeltme formülü uygulanması ve yeni sınav sistemi ile ortadan kalkmasının sınavın geçerlik ve güvenilirliğini olumsuz yönde etkilemesinden dolayı endişe duymaktadırlar. Bu duruma paralel olarak yapılacak olan sınavlarda düzeltme formülünün uygulanmasına yönelik adımlar atılabileceği önerisinde bulunulabilir. Ayrıca bu konuda çalışacak araştırmacılara yönelik olarak; fen bilimleri öğretmenleri ile tekrardan görüşülüp sonuçların paylaşılması ve öğretmenlerin 2018 yılında uygulanacak yeni uygulama sonucunda ortaya çıkan bu görüşlerinin nasıl değiştiğine yönelik çalışmaların gerçekleştirilmesinin alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Atila, M. E. ve Özeke, Ö. F. (2015). Temel eğitimden ortaöğretime geçiş sınavı: fen bilimleri öğretmenleri ne düşünüyor?. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(1), 124-140.
- Erol, H. (2015). Temel eğitimden ortaöğretime geçiş sınavı (TEOG) TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi sınav sorularının öğrenci çalışma kitabıyla ilişkisi açısından bir inceleme. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10/11, 607-628.
- Gökulu, A. (2015). Fen ve teknoloji öğretmenlerinin yazılı sınav soruları ile TEOG sınavlarında sorulan fen ve teknoloji sorularının yenilenmiş bloom taksonomisine göre incelenmesi. *Route Educational and Social Science Journal*, 2(2), 434-446.
- Güneş, T., Şener Dilek, N. Hoplan, M. Çelikoğlu, M. ve Demir, E. S. (2010). Öğretmenlerin alternatif değerlendirme konusundaki görüşleri ve yaptıkları uygulamalar. *International Conference on New Trends in Education and Their Implications*. Kasım 2010, Antalya-Türkiye, ISBN: 978 605 364 104 9.
- Kahraman, İ. (2014). Merkezi ortak sınav uygulamasının etkilerine ilişkin öğretmen görüşleri. *Tunceli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(4), 53-74.
- Karaca, M., Bektaş, O., ve Armağan, F. Ö. (2015). 8. sınıf öğrencilerinin merkezi sınavlarda sorulmayan fen bilimleri konularına yönelik görüşleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(1), 63-86.
- Karadeniz, O., Eker, C. ve Ulusoy, M. (2015). TEOG sınavındaki TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersine ait soruların kazanım temelli olarak değerlendirilmesi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(18), 115-134.
- Kaşıkcı, Y., Bolat, A., Değirmenci, S. ve Karamustafaoğlu, S. (2015). İkinci dönem TEOG sınavı fen ve teknoloji sorularının bazı kriterlere göre değerlendirilmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 225-232.
- Kırkaplan, M. (2015). *Temel eğitimden ortaöğretime geçiş (TEOG) ile ilgili 8. sınıf öğrencilerinin sınav kaygı düzeylerinin incelenmesi*. Tezsiz yüksek lisans projesi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2013a). *2013-2014 eğitim-öğretim yılı ortaöğretime geçiş ortak sınavları e-kılavuzu*.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2013b). *Temel eğitimden ortaöğretime geçiş*. <http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2013/bigb/tegitimdenoogretimegecis/sunum.pdf> adresinden 16.02.2016 tarihinde edinilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2014). *2014-2015 öğretim yılı ortak sınavlar e-kılavuzu*.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2016). *2015-2016 öğretim yılı ortak sınavlar e-kılavuzu*.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2018). *Liselere geçiş yönergesi hazırlandı*. <http://www.meb.gov.tr/liseler-gecis-yonergesi-hazirlandi/haber/15997/tr> adresinden 08.05.2018 tarihinde edinilmiştir.

- Özden, M., Akgün, A., Çinici, A., Sezer, B., Yıldız, S. ve Taş, M. M. (2014). Merkezi sistem ortak sınav fen bilimleri sorularının Webb'in bilgi derinliği seviyelerine göre analizi. *Adıyaman Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 4(2), 91-108
- Özkan, M. ve Özdemir, E. B. (2014). Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin ve öğretmenlerinin ortaöğretime geçişte uygulanan merkezi ortak sınavlara ilişkin görüşleri. *Tarih Okulu Dergisi (TOD)*, 7(10), 441-453.
- Öztürk, F. Z. ve Aksoy, H. (2014). Temel eğitimden ortaöğretime geçiş modelinin 8. sınıf öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi (Ordu ili örneği). *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2), 439-454.
- Şad, S. N. ve Şahiner, Y. K. (2016). Temel eğitimden ortaöğretime geçiş (TEOG) sistemine ilişkin öğrenci, öğretmen ve veli görüşleri. *İlköğretim Online*, 15(1), 53-76.
- Şahin, Ç. ve Abalı Öztürk, Y. (2014). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Alternatif Ölçme-Değerlendirme Yöntemlerine İlişkin Görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(1), 123-142.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.